

DAN MIRA

Od 1981. godine, odlukom UN-a, 21. rujna obilježava se Međunarodni dan mira. Ujedinjeni narodi na ovaj dan pozivaju sve sukobljene strane da proglase prekid vatre i omoguće ulazak humanitarnoj pomoći u zaraćena područja. 2019. godine Ujedinjeni narodi su izabrali klimatske promjene kao temu za obilježavanje Dana mira. Razlog ovome leži u činjenici da su klimatske promjene velika prijetnja svjetskoj sigurnosti i stabilnosti, a upravo sukobi oko resursa prouzrokovani klimatskim promjenama mogli biti najveća prijetnja miru u budućnosti.

ŠTO JE MIR?

Kako riječ mir ima važno mjesto u mnogim kulturama možemo ustanoviti prvim pogledom na značenja ove riječi na različitim jezicima. Na hrvatskom mir znači odsustvo rata, spokoj, sloga, tišina; na arapskom (salaam) mir, cjelovitost, sigurnost, prihvaćanje; na hebrejskom (shalom) mir, cjelovitost, smirenost, harmonija; na havajskim (aloha): mir, ljubav, milost, suosjećanje; sanskritu (shanti) mir, blaženstvo, smirenost, odmor.

Teoretičar mira J. Galtung smatrao je kako u društvenim odnosima razlikujemo dva aspekta mira koji se međusobno nadopunjuju. Negativni mir označava odsustvo organiziranog i kolektivnog nasilja; postiže se prekidom oružanog sukoba ili pristajanjem uz mirovne sporazume. Pozitivan mir, s druge strane, odnosi se na izgradnju društvenog sustava ili odnosa među ljudima koji omogućuju da su potrebe ljudi zadovoljene i da se sukobi rješavaju bez nasilja. Pozitivan mir, dakle, podrazumijeva orijentaciju društva na suradnju, zadovoljenje osnovnih životnih potreba svijeta, ekonomski prosperitet, odsustvo iskorištavanja, jednakost, pravednost i slično. U postizanju mira, smatra teoretičar, istovremeno trebamo raditi na postizanju oba cilja; i negativnog i pozitivnog mira.

ORUŽANI SUKOBI

Prema godišnjem izvještaju Akademije za međunarodno humanitarno pravo i ljudska prava iz Ženeve tijekom 2018. godine u svijetu je bilo 69 oružanih sukoba na području 30 zemalja. U 17 slučajeva radi se o međunarodnim oružanim sukobima (ova brojka uključuje i okupacije). Međunarodni oružani sukobi u 2018. godini odvijali su se između Indije i Pakistana, Ukrajine i Rusije, Sirije i različitih zemalja uključenih u koaliciju vođenu SAD-om, između Libije i Egipta, Izraela i Sirije, Irana i Izraela (na teritoriju Sirije) i Turske i Iraka. Također, vojne okupacije na djelu su u Azerbejdžanu, Cipru, Eritreji, Gruziji, Lebanonu, Moldaviji, Palestini, Siriji, Ukrajini i Zapadnoj Sahari. Unutardržavni sukobi odvijaju se u Afganistanu, Egiptu, Filipinima, Indiji, Jemenu, Južnom Sudanu, Kolumbiji, Kongu, Libiji, Maliju, Meksiku, Mianmaru, Nigeriji, Pakistanu, Somaliji, Sudanu, Siriji, Srednjoafričkoj Republici, Tajlandu, Turskoj, Ukrajini.

Tijekom prošle godine gotovo 70% svih izbjeglica na svijetu dolazilo je iz samo 5 zemalja zahvaćenih oružanim sukobom: Sirije, Afganistana, Južnog Sudana, Mianmara i Somalije.

Krizna žarišta 2018. godine

Država	Broj poginulih u oružanim sukobima 2018. godine	Broj poginulih na 10.000 stanovnika
Afganistan	43,574	12,26
Jemen	30,638	10,85
Sirija	26,623	14,57

Izvor: ACLED 2018, A Year in Review, Armed Conflict Location & Event Data Project, 2019

RATNA INDUSTRIJA

Kada bi zbrojili vojne proračune svih zemalja svijeta otkrili bi da je tijekom 2018. godine globalno potrošeno preko 1739 milijardi dolara na vojne izdatke. Kada bi se ta cifra podijelila na svjetsko stanovništvo, radi se o približno 230 dolara po osobi. Jedna trećina globalnog vojnog proračuna odnosi se na izdatke SAD-a.

Naravno, u naoružavanju se ne natječu samo vlade država, već kod globalne trgovine dobar dio svjetskog kolača odlazi i na paravojne formacije i skupine ili bande. Globalna trgovina oružjem, bilo da se radi o reguliranoj trgovini ili ilegalnoj trgovini oružjem (trgovini koja krši međunarodne ugovore o trgovini oružjem), hrani se oružanim sukobima, militarizacijom zemalja i ugrožavanjem ljudskih prava.

Najveći Izvoznici oružja, 2014-2018	Udio u svjetskom tržištu (%)
Sjedinjene Američke Države	34
Rusija	22
Francuska	6,7
Njemačka	5,8
Kina	5,7
Ujedinjeno Kraljevstvo	4,8
Španjolska	2,9
Izrael	2,9
Italija	2,5
Nizozemska	2,1

Najveći uvoznici oružja, 2014-2018	Udio u svjetskom uvozu (%)
Saudijska Arabija	12
Indija	9,5
Egipat	5,1
Australija	5,6
Alžir	4,4
Kina	4,2
Ujedinjeni Arapski Emirati	3,7
Irak	3,7
Južna Koreja	3,1
Vijetnam	2,9

Izvor : SIPRI YEARBOOK 2019; Armaments, Disarmament and International SecurityFigure mira

AKTIVNI ZA MIR

JOSIP REIHL-KIR

Početak sukoba u Slavoniji Josip Reihl-Kir je dočekao kao načelnik Osječko-baranjske policijske uprave. Opredijeljen za održavanje mira u Slavoniji i sprječavanje bilo kakve eskalacije nasilja, koristio je svoju poziciju kako bi nenaoružan obilazio barikade postavljene u srpskim selima, u pokušaju da povрати narušeno povjerenje među građanima.. U lipnju 1991. tijekom sjednice Skupštine Osijeka izjavio je „Dok sam ja načelnik Osječko-baranjske policijske uprave rata između Srba i Hrvata na ovom području neće biti.“ Protiv tadašnjeg čelnika Sekretara narodne obrane u Osijeku i istaknutog HDZ-ovca Branimira Glavaša podigao je kaznenu prijavu zbog njegovog pokušaja da ratnohuškačkom atmosferi doprinese osnivanjem parapolijskih snaga. U lipnju 1991. ubio ga je pripadnik hrvatske policije. Počinitelj je bio na slobodi sve do 2009. godine, a naručioc ubojstva nikada nisu razjašnjeni.

ARK i Arkzin

U srpnju 1991. grupa aktivista i aktivistkinja uključena u okolišna pitanja, zaštitu ljudskih prava i ženski pokret osnovala je Antiratnu kampanju Hrvatske. ARK je djelovao kao mreža organizacija koja se bavila direktnom zaštitom ljudskih prava, radom u podijeljenim zajednicama, mirovnim obrazovanjem i podrškom prigrivaračima savjesti. Važan

segment rada ARK-a odnosi se na medijsko djelovanje izdavanjem ARKZIN-a, časopisa Antiratne kampanje koji je izlazio od 1991. do 1998. godine i kritički progovarao o ratnim događajima i politikama zatiranja ljudskih prava. Objavljivali su vijesti i intervjue te teorijske tekstove o politici i umjetnosti.

Rimtutituki

Na proljeće 1992. glazbenici članovi Partibrejkersa, Ekatarine Velike i Električnog orgazma na poziv antiratnih aktivista odlučuju se na sudjelovanje u kampanji protiv mobilizacije Beograđana za rat u BiH. Pod nazivom Rimtutituki snimaju pjesmu "Slušaj vamo (Mir, brate mir)" koja se vrti na jednoj od najpopularnijih beogradskih radiostanica B92. Glazbenici sudjeluju u prosvjedima, organiziraju velike antiratne koncerte, a zapamćena je ostala i njihova svirka u otvorenom kamionu kojim su se vozili ulicama Beograda. Glavna poruka kampanje bila je "S.O.S mir ili ne računajte na nas".

Žene u crnom

Žene u crnom pokret je koji vuče korijene iz Izraela gdje su krajem osamdesetih održani prvi antiratni prosvjedi tamošnjih židovki koje su, stojeći u šutnji na ulici u crnini, izražavale svoje protivljenje sukobima s Palestinom. Grupe žena u crnom postoje na svim kontinentima, a jedna od značajnih organizacija unutar ovog pokreta s dugom tradicijom rada je organizacija iz Srbije koja je od 1991. organizirala preko 500 javnih okupljanja protiv rata i za procesuiranje zločina počinjenih u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Veterani za mir

Sredinom osamdesetih godina u SAD-u su veterani Drugog svjetskog rata, Korejskog, Vijetnamskog i Zaljevskog rata oformili inicijativu Veterani za mir. Cilj organizacije ratnih veterana je osvijestiti javnost o uzrocima i cijeni ratova, protiviti se uplitanju SAD-a u unutrašnju politiku drugih država, boriti se protiv utrke u naoružanju i za ukidanje nuklearnog naoružanja, za prava veterana i žrtava rata i za odustajanje od rata kao sredstva vanjske politike. Organizacija se otvoreno suprotstavljala američkom vojnom angažmanu u Iraku, Afganistanu, Iranu, Libiji i Siriji, a surađuju i s brojnim drugim organizacijama veterana koje se bore protiv rata, poput Iračkih veterana protiv rata. Sestrinsku organizaciju istog imena i s istim ciljevima osnovali su i britanski veterani.

0 NAMA

Centar za mirovne studije udruga je koja promiče nenasilje, ljudska prava i društvenu promjenu povezujući obrazovanje, istraživanje, zagovaranje javnih politika i aktivizam. Organizacija se naslanja na iskustvo različitih oblika izravne izgradnje mira u zapadnoj Slavoniji tijekom Volonterskog projekta Pakrac 1993.-1997., kao i na rad Antiratne kampanje Hrvatska. Saznaj više o CMS-u na www.cms.hr.

Mirovni studiji neformalni su obrazovni program CMS-a koji pruža mogućnost za kritičku analizu društvenih nepravdi, kao i alate i vještine za djelovanje k pravednijem društvu, tj. pozitivnom miru - društvu suradnje, čije institucije služe zadovoljavanju potreba svih, a posebno onih najranjivijih. Mirovni studiji otvoreni su za sve, bez obzira na prijašnja obrazovna iskustva, traju od siječnja do lipnja i uključuju 3 modula i 7 programskih cjelina. Više o programu i poziv za nove sudionike naći ćete na web-u www.cms.hr/hr/mirovni-studiji.

Martin Luther King

Martin Luther King počeo je progovarati protiv rata u Vijetnamu u trenutku svoje najveće popularnosti na čelu pokreta za prava crnaca u SAD-u. Mnogi su mu ovo zamjerali jer je progovaranjem protiv Vijetnamskog rata riskirao gubitak podrške američkih političara u borbi za crnačka prava. King je međutim, ove probleme smatrao povezanim i do svoje smrti progovarao je protiv rata i sudjelovao u mirovnom pokretu. Njegova poruka bila je kako se u ratu uvijek najviše žrtvuje one najsiromašnije; kako siromašne vojnike iz Amerike, tako i seljake u Vijetnamu.

